

Naturvernforbundet Troms

Romssa luonddugáhttenlihttu

Hørings svar til Fornybardirektivet

19.april 2024

Idet vi ber om utvidet høringsfrist for å la befolkningen komme med innspill til det reviderte (norske og samiske) utkastet av Fornybardirektivet ber Naturvernforbundet Troms herved Energidepartementet 1) oversette fornybarhetsdirektivet til norsk og gjennomføre utvidede demokratiske involveringsprosesser i regi av kommuneforvaltning og følgelig 2) reservere seg permanent imot 4. markedspakke og Fornybardirektivet, med hjemmel i EØS-avtalens reservasjonsrett.

Som interesseorganisasjon for vern av natur og friluftsområder er overholdelse av Montreal-avtalen om naturbeskyttelse, naturbevaring og naturgjenoppretting en sentral forutsetning for vår støtte til regjeringens lovgivende politikk. Hensyn til Montreal-avtalen legger til rette for mer langsiktig, mangfoldig, bærekraftig næringsutvikling i norske lokalsamfunn, og for sunne, helhetlige folkehelseinnsatser (herunder friluftsliv), som skaper langsiktige bosettingsfordeler og betingelser for bredere næringsutvikling basert på annen type utnyttelse av naturressurser enn massiv naturnedbygging.

Å ikke hensynta Montrealavtalen, som blir den konkrete følge av å vedta Fornybardirektivet, vil i praksis redusere lokal involveringsmulighet og dermed svekke det demokratiske grunnlaget for påvirkningskraft,

Naturens rettsvern etter egenverdi-prinsipper og kunnskapsbaserte biomangfoldvisjoner, såvel som innbyggernes rettsvern vil bli varig svekket dersom det foreliggende Fornybardirektivet vedtas, og det kommer etter vår beste overbevisning til å medføre konkrete, uoprettelige skadekonsekvenser for Norge og norsk natur, som det ikke går an å reversere dersom Fornybardirektivet vedtas imot folkelige ønsker.

Hensyn til Montreal-avtalen vil i høyere grad legge til rette for brede, bærekraftige samfunnsinnsatser på alle samfunnsnivåer i hele Norge, enn Fornybardirektivet vil kunne og slik vi ser det er disse i direkte kontrast til hverandre. Fornybardirektivet hensyntar hverken urfolksrettigheter eller folkehelsepolitikken, og skaper dermed dissonans mellom klima- og miljømål, og vesentlige norske visjoner innom ulike samfunnssektorer, noe som igjen svekker muligheten til å gjennomføre annen nasjonal, regional og lokal politikk av vital betydning for klima, miljø og samfunn.

Videre medfører den aktuelle prosessen med vedtak av Fornybarhetsdirektivet i seg selv økende mistillit til forvaltningsprosesser, med indirekte konsekvenser for demokrati og borgerinvolvering på lokale, regionale og nasjonale nivåer.

Fjerde markedspakke vil primært gi EU og ACER sterkere kontroll over norske energiresurser og sekundært resultere i uønsket bivirkning i form av "eksport" av råderetten til EU, over norske naturressurser, sammen med eksporten av energi. Et slikt grep vil helt uten reverseringsmulighet redusere nasjonal evne til selvregulering og dermed bringe Norge ut av den selvstendige posisjon som var hensikten med å avvise EU medlemskap til å begynne med.

Beslutningsmakten forflyttes nesten umerkelig, men uigjenkallelig, ut av den nasjonale, regionale og ikke minst lokale sfære, og bort til sentraliserte, uoversiktlige maktsentre i EU der aktører uten noen form for tilknytning til (ergo ansvarsfølelse for) de områdene, arealene og befolkningsgrupperne som vil bli rammet direkte av Fornybardirektivets praktiske implikasjoner.

Det er videre vår overbevisning at Fornybardirektivet vil gi dårlige forutsetninger for fremtidige, ansvarlige, helhetlige og kunnskapsbaserte konsekvensutredninger i konkrete utbyggingsspørsmål med relasjon til ressursutnyttelse, og legge til rette for udemokratiske prosesser og saksbehandlinger. I et helhetlig perspektiv mener vi ikke at utredning av hverken 1) potensial i alternative, bærekraftige energikilder eller 2) konsekvenser av langreist, geografisk energiekspport har blitt gjennomført i tilstrekkelig grad. Foreliggende utkast til Fornybarhetsdirektiv vil videre senke incitament til fortløpende utredninger av disse forholdene.

Fornybardirektivet er slik det foreligger grunnleggende en svært udemokratisk konstruksjon som gir kommersielle mega-aktører en fremtidig prosessfordel. Dette til utpreget ulempe for lokalsamfunn og innbyggere som skal leve nært og med de praktiske, operasjonelle konsekvenser av utbyggingssaker, som forøvrig ved godkjenning skaper enorme varige, destruktive endringer i lokalsamfunnets arealer, demografiske og sosioøkonomiske samfunnsstruktur samt i grunnlaget for alternative muligheter til næringsutvikling.

Eksempler på hvordan Fornybardirektivet i praksis vil redusere ikke-kommersielle interessenters medvirkningsmulighet er at direktivet 1) legger til rette for et ufornuftig saksbehandlingstempo med automatisk godkjenning uten pålagt aktiv lokalsamfunnsinvolvering og 2) aksepten for bruk av statlig tvangs- og sanksjonsmuligheter imot lokalsamfunnsaktører.

Eksempler fra andre land viser at energirelaterte utbyggingsprosesser uten grundig, proaktiv lokalsamfunnsinvolvering i den lange løp vil øke samfunnspolarisering og arealkonflikter. Vi ser foreliggende direktiv som en kraftig svekkelse av norsk distriktspolitikk og Nord-Norge er et eksempel på en landsdel der det allerede er utpekt store naturområder til mer vindkraft, men som står i komplekse arealkonflikter og som vil komme å lide ytterligere ved et slikt direktiv. Viser også til spesielt sårbar natur i nord og refererer i den henseende til Coat(Climate-ecological Observatory for Arctic Tundra) og konferansen «Natur i nord - Septentrionis natura» <https://fnf-nett.no/troms/konferanse-natur-i-nord-septentrionis-natura/> samt tidligere Høringsuttalelse vedrørende Europakommisjonens forslag til endringer i fornybardirektivet – ref. 22/1168. Vedlagt.

Vennlig Hilsen på vegne av Naturvernforbundet i Troms
Per Inge Guneriussen fylkesleder.